Doğumunun 100. Yılında

ŞEYHÜLMUHARRİRÎN

AHMET KABAKLI

ARMAĞANI

Editörler İmdat Avşar/Saadet Örmeci

TEDEV Yayınları

DOĞUMUNUN 100. YILINDA

Şeyhülmuharrirîn

AHMET KABAKLI

Armağanı

Editörler
İmdat Avşar
Saadet Örmeci

TEDEV
Yayınları

Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları: 303

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 49939

Editörler
İmdat Avşar - Saadet Örmeci

Tür
Armağan Kitabı

Kapak-Mizanpaj
Atilla Ceylan

Tashih
Enver Uğur Aykol

1. Baskı, Aralık 2024

ISBN: 978-605-7817-97-6

TÜRK EDEBİYATI VAKFI YAYINLARI
Divanyolu Cad. No: 14 Sultanahmet–Fatih / İstanbul
Tel: 0212 526 16 15–527 50 32 **Faks:** 0212 513 77 49
Web: www.turkedebiyati.com.tr
E-Posta: tedev30@gmail.com
X: @turkedebiyati72 / @turkedebiyatiV
Instagram: @turkedebiyati72 / @tedev78
YouTube: @turkedebiyatvakfi

ŞENYILDIZ MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Yenibosna Merkez Mh. Oruç Reis Sk. No: 10/1 Bahçelievler / İstanbul
Tel: 0212 483 47 91 (Pbx) **Sertifika No:** 45097

© Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, yayının basılı hakları yanında, yayının elektronik ortamda hazırlanması, basılması, çoğaltılması, fiyatlandırılması, dağıtılması, satılması ve pazarlanması veya bu konular ile ilgili istendiğinde firmalarla çalışılması konusunda tüm kanuni hakların tek yetkilisidir.

İçindekiler

Birinci Bölüm
Hatıralar - Değerlendirmeler

Dr. Öğr. Üyesi Erol Ülgen	*Ahmet Kabaklı'nın Hayatı ve Eserleri* 11
Bahtiyar Vahapzade	*Başsağlığı* 29
Yavuz Bülent Bâkiler	*Ahmet Kabaklı Ağabeyime Veda* 31
Dr. Metin Eriş	*Bir Türk Beyi* 33
Prof. Dr. Birol Emil	*Ahmet Kabaklı* 37
Prof. Dr. Hüsrev Hatemi	*Hoca* 45
Ayla Ağabegüm	*Kabaklı Hoca'ya Dair Hatıralar* 47
Prof. Dr. Gülçin Çandarlıoğlu	*Merhum Ahmet Kabaklı Anısına* 53
Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun	*Ahmet Kabaklı* 55
Sevinç Çokum	*O Günlerden Bu Yana* 59
Prof. Dr. M. Metin Karaörs	*Ahmet Kabaklı Hoca ve Kimlik (Aidiyet) Fikri* 69
Prof. Dr. İskender Öksüz	*Ahmet Kabaklı ve Soğuk Harp* 73
Prof. Dr. Necmettin Turinay	*Kabaklı'nın İkinci Büyük Sınavı: Türk Edebiyatı* 81
Prof. Dr. Sadık K. Tural	*Ahmet Kabaklı ile Helalleşme* 93
Taha Akyol	*Ahmet Kabaklı Hocam* 99
Prof. Dr. Suphi Saatçi	*Ahmet Kabaklı Hoca'nın Yaktığı Meşale* 101
Yahya Akengin	*Hem Şeytan Taşlamaya Hem de İbadete Vakit Bulan Yazar* 107
Ahmet Taşgetiren	*Bir Vefa İnsanı* 111
Hadi Önal	*Ahmet Kabaklı* 113
Prof. Dr. İsa Habibbeyli	*Ahmet Kabaklı'nın Edebiyat Tarihçiliği Üzerine Notlar* 115
Belkıs İbrahimhakkıoğlu	*Doğumunun 100. Yılında Ahmet Kabaklı* 123
Gazi Altun	*Ahmet Kabaklı* 127
Şerif Aydemir	*Güzelden Gelen Güzeldir* 129

Prof. Dr. M. Mehdi Ergüzel — *Kabaklı Hoca'nın İlk İki Kitabı "Mabed ve Millet" ile "Müslüman Türkiye"de Geçen, Her Biri Yazı Başlığı Olacak Değerdeki Kavramlar, İfade Gücü ve Söz Varlığına Dair* 133

Serhat Kabaklı — *Kabaklı Hoca'nın Yeğeni Olmak* 161

Beşir Ayvazoğlu — *Göllübağ'dan Köşe Yazarlığına Yürüyen Yetim: Ahmet Kabaklı* 163

Dr. Arslan Tekin — *Ahmet Kabaklı'nın Mücadelesi* 187

Prof. Dr. Ahmet Sevgi — *Ahmet Kabaklı'nın Fikir ve Sanata Dair Bazı Görüşleri* 195

Prof. Dr. Asif Rüstemli — *Yazarların Hocası ve Yücesi* 199

Nazım Payam — *Bir Harput Beyefendisi* 205

Prof. Dr. Nâzım H. Polat — *"Gün Işığında" Bakabilen* 211

A. Yağmur Tunalı — *Büyükler Derdiyle Büyüktür* 215

S. Servet Kabaklı — *Şikâyetname* 225

İsa Kocakaplan — *Ahmet Kabaklı ve Kültürün Güncellenmesi* 235

Prof. Dr. Ahmet Maranki — *Şeyhülmuharrirîn Ahmet Kabaklı Hocam* 243

Prof. Dr. Cemal Kurnaz — *Kabaklı Hoca'nın Himmeti* 247

Ayşe Göktürk Tunceroğlu — *Nideyim Sahn-ı Çemen Seyrini* 255

Ahmet Yabuloğlu — *Yazdıkları ve Yaptıklarıyla Milletinin Hizmetinde Oldu* 261

Prof. Dr. Cihan Okuyucu — *Hatıralarımdaki Kabaklı* 263

Prof. Dr. Şaban Sağlık — *Ahmet Kabaklı'nın Ütopyası: 'Alperen' Kavramı ve Kitabı* 277

Prof. Dr. Ziya Avşar — *Ahmet Kabaklı'nın Klasik Türk Edebiyatına Bakışı* 285

Prof. Dr. Hikmet Koraş — *Ahmet Kabaklı'nın "Türk Edebiyatı" Kitabında Türk Edebiyatı Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme* 297

Dr. Orhan Aras — *Güzel Gülüşlü Hoca* 307

Prof. Dr. Nurullah Çetin — *Ahmet Kabaklı'nın "Şiir İncelemeleri" Adlı Kitabında Şiir Çözümleme Yöntemi* 311

Prof. Dr. Abdulhamit Avşar — *"Gün Işığında" Tanıdığım Ahmet Kabaklı* 317

Prof. Dr. Süleyman Doğan — *Harputlu Bir Yetim: Ahmet Kabaklı* 321

Prof. Dr. Hayrullah Kahya — *Bir Şair İki Edip: Ahmet Kabaklı'nın Mehmet Âkif'i ile Sezai Karakoç'un Mehmet Âkif'i Üzerine Bir Mukayese* 329

Tahsin Yıldırım
Yurdal Demirel — *Ahmet Kabaklı'nın Şiirleri* 335
Ahmet Kabaklı'yı Yetiştirenler: İlkokuldan Liseye Unutamadığı Öğretmenler 347

Doç. Dr. Tayfun Haykır — *Bir Biyografi Yazarı Olarak Ahmet Kabaklı* 369
Feyza Zeynep Erdoğan — *Kabaklı Hocam* 379
Dr. Fikret Yıkılmaz
Hasan Külünk — *Ahmet Kabaklı Hocamla Ülkücü Mücadelenin Bir Sayfası* 383

Hamid Ahmedzade — *Yüzyılın Türk Sesi Ahmet Kabaklı'nın Hayatına Kısa Bir Bakış (1924-2001)* 385

İkinci Bölüm

Makaleler

Prof. Dr. Ahmet Cihan
Prof. Dr. Meral Demiryürek — *Türkiye ve Göçler* 391

Prof. Dr. Mehmet Demiryürek — *Selma Ekrem'in Amerika'da Türk Kültürünü Tanıtma Faaliyetleri* 415

Funda Özsoy E. — *Kıbrıslı Türk Şair Kaytaz-zâde Mehmet Nâzım Efendi (1857-1924) Üzerine Yeni Bilgiler* 423

Doç. Dr. Nilüfer Tanç — *Ölümünün 30. Yılında Tarık Buğra'yı "Politika Dışı" Denemelerinin Işığında Selamlamak* 435

Prof. Dr. Nagehan Uçan Eke — *"Hüsn ü Aşk"ta Kronotoplar ve Anlam Katmanları* .. 445
Bir Osmanlı Sultanının Marifet Hazinesini Açmak: Murâdî ve "Marifet" Redifli Gazelleri 459

Dr. Öğr. Üyesi Emre Batumlu — *"Ruh Adam" Romanının Türkçülük Akımı Çerçevesinde İdeolojik İncelemesi* 469

Doç. Dr. Yakup Öztürk — *Halid Ziya Uşaklıgil'in Mülakatlarında Muhteva* ... 477
Doç. Dr. Nurtaç Ergün Atbaşı — *Abdülhak Şinasi Hisar'ın Modern Türk Edebiyatı Tarihine Katkısı* 489

Doç. Dr. Koray Üstün — *Kıbrıslı Yazar Bekir Kara'nın "Londralı" Oyununda Kültürel Unsurlar* 497

Dr. Öğr. Üyesi Serdar Gürçay — *Alevi-Bektaşi Velâyet-nâmelerinde Kalenderîlik İzleri* 507

Doç. Dr. Erdem Dönmez — *Yakup Kadri'nin Kaleminden Millî Edebiyat* 521
Dr. Öğr. Üyesi Arzu Özdoğanoğlu — *Klasik Türk Şiirinde Gramatikal Üslup Olarak Senkronik Beyitler ve Şeyh Galip Örneği* 529

Üçüncü Bölüm

İthaf Edilen Şiirler

Feyzi Halıcı — *Ahmet Kabaklı İçin* 545
Mehmet Zeki Akdağ — *Oldu mu ya Can Hocam?* 546
Fırat Kızıltuğ — *Ahmet Kabaklı Hoca'ya Sagu* 547
İbrahim Güleç — *Kabaklı* 548
Muhammet Nur Doğan — *Yârân Âlem-i Safâya Şâhâne Giderler* 549
Mustafa Kara — *Vefatına Tarih* 550
Hayati Yavuzer — *Güllübağ Talan Oldu* 551
Esat Kabaklı — *"Göllübağ'a Selam"dan* 553
Mahmut Topbaşlı — *Göllübağ'ın Özge Gülü* 554
Ayşe Sema Kabaklı Doğan — *Ulu Çınarın Gölgesinde* 555
Ahmet Murat Doğan — *Aydınlık* 556
Osman Bölükbaşı Dara — *Ahmet Kabaklı* 557
Mahmut Nacar — *Bağban'ın Yürüyüşü* 558
Tülay Ersan — *Hazan Mevsimi* 559
Sebahattin Karadaş — *Alperen Ahmet Kabaklı* 560

Dördüncü Bölüm

Fotoğraf Albümü

Bir Şair İki Edip: Ahmet Kabaklı'nın Mehmet Âkif'i ile Sezai Karakoç'un Mehmet Âkif'i Üzerine Bir Mukayese

Prof. Dr. Hayrullah Kahya

Milli şairimiz Mehmet Âkif Ersoy, edebiyatımızda çok az kişiye nasip olmuş bir alakaya mazhar olmuştur. Hem yaşadığı dönemde hem de öldükten sonra tesiri devam etmiş ve şu an da devam etmekte olan nadir ediplerimizden biridir. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarını, yani Mısır'da bulunduğu dönemi hariç tutarsak gerek halk arasında gerek münevverler arasında sürekli bir ilgiye mazhar olmuştur. Şiirlerinin Cuma hutbelerinde bile -hâlâ- okunmasının yanı sıra hakkında tanınmış/tanınmamış birçok araştırmacı kalem oynatmıştır. Bu kapsamda makale, deneme, sohbet veya fıkra türlerinde sayısız metinlere konu olan Mehmet Âkif hakkında Nurettin Topçu, Fevziye Abdullah Tansel, Sezai Karakoç, Ahmet Kabaklı, Dücane Cündioğlu, M. Ertuğrul Düzdağ, Necla Pekolcay, Eşref Edip, Hasan Basri Çantay, Ali Nihat Tarlan, İsa Kocakaplan gibi kültür, edebiyat, felsefe gibi çeşitli alanlarda öne çıkmış değerli insanların müstakil birer kitap hazırlamış oldukları görülmektedir. Bunlardan bazıları akademisyen, bazıları felsefeci, bazıları da edip kimlikleriyle ön plana çıkmışlardır. Bu çalışmalar arasında Şeyhülmuharrirîn Ahmet Kabaklı ile şair kimliğiyle meşhur Sezai Karakoç'un *Mehmed Âkif* adlı eserleri bizce ayrı bir önemi haizdir. Bu düşünceyle bu yazıda her iki edibin Âkif algısı üzerinde durulacaktır.

Ahmet Kabaklı, *Mehmet Âkif* adlı eserini Toker Yayınları'nın "100 Büyük Edip 100 Büyük Şair" projesi kapsamında hazırlanmış ve bu projenin ilk yayını olarak kültür dünyamıza kazandırılmıştır. Kabaklı, "sebeb-i telif" olarak adlandırılabilecek ilk bölümünde kitabı Âkif'in ölümü üzerinden onlarca yıl geçmesine rağmen tam olarak anlaşılamamış olmasından ötürü kaleme aldığını ifade etmektedir. Söz konusu tam olarak anlaşılamama durumu sadece muhalifleri açısından değil, sevenleri açısından da geçerli bir durumdur Kabaklı'ya göre. O, Mehmet Âkif'i millî ve İslami bir şair olarak değerlendirir:

Mehmet Âkif, milli ile İslâmî'yi sanatın asil potasında kaynaştırıp nefis bir iksir gibi bize sunan adamdır. Binaenaleyh O'nu biraz dikkatle okuyanlar ne sadece "İslâmî"nin ne de sadece "Türkî"nin tek başlarına bir ma'nâ ifade etmediğini, bunların esasen bizim tarihimizde ve ülkümüzde aslâ "tek başına" olmadığını, daima boğaz ile ciğer, göz ile beyin, ruh ile göve gibi iç içe ve birbirlerini yaşatıcı olduğunu göreceklerdir. O zaman ayılacak: İslâmiyetsiz bir Türklük ve herhalde (bizim için olduğu kadar dünya için de) Türksüz bir Müslümanlık olamayacağını anlayacaklardır. Böylece boş ve ayırıcı davaların peşinde olmaktan kurtulacaklardır. (s.9-10).

Ahmet Kabaklı 1970 yılında yayımlanan *Mehmet Âkif* kitabında Âkif'in hayatı, fikirleri ve edebi kişiliği üzerinde durur. Kitabın başlarında Mehmet Âkif'in şapka konusu karşısındaki tutumuna ilişkin bazı görüşler ileri sürer. Eserin sonunda Âkif'in mensur ve manzum eserlerinden örneklere yer verir.

Sezai Karakoç da 1967 yılında Âkif'in doğumu üzerine yazmış olduğu bir yazısında hakkında çok sayıda yazı yazılmış olmasına rağmen Âkif'in Safahat'ının bile tam olarak incelenmediği kanaatindedir. Karakoç, Âkif'in şiirinin henüz içine girilmemiş, bâkir bir durumda olduğunu, ancak onu inceleyecek bir neslin mutlaka geleceğini ifade eder. Beklenen gelecek nesil Âkif'in sesinin diğer seslerden farklı olduğunu anlayacak ve uğruna mücadele ettiği İslam sitesini bir gün kuracaktır Karakoç'a göre (s.58).

1968 yılında ilk baskısı yapılan *Mehmed Âkif* adlı eserinde Sezai Karakoç, Âkif'in hayatını yaşadığı dönemin siyasi ve sosyal olaylarını göz önünde tutarak incelemeyi tercih etmiştir. Âkif'in "inanç ve düşünce oluşumu"nu toplumsal hadiseleri de göz önüne alarak -biraz da şairane bir kurgu ile- anla(t)maya çalışır:

Sultan Aziz'in tahttan indirilip öldürüldüğü yılda Âkif 4 yaşındadır. Yani, evde kulağına esrarlı, muhteşem olduğunu idrak ettiği fakat sınırlarını çizemediği bir kelime, "Padişah" kelimesi çalınmıştır. Günlerce, üç kelimeden ibaret: "Padişah tahttan indirildi." cümlesini Fatih Camii'nin önünden geçerken kendi kendine tekrarlamıştır. Ne demek padişah, ne demek taht, düşünüp durmuştur (s. 11-12).

Kitabında Âkif'in şiirlerini ayrı bir bölümde incelemeyi tercih eden Karakoç'a göre "Türk Edebiyatında, Âkif kadar, hayatı şiire ve şiiri hayata sokmuş bir şair yoktur. Yalnız, bu hayat, merkez olarak alınmamış, o çağdaki Türkiye şartları içinde ve belli bir ışık altında müşahede edilmiştir." (s. 37).

Bu çalışmada Ahmet Kabaklı'nın Mehmet Âkif'i ile Sezai Karakoç'un Mehmet Âkif'i her iki edibin kitaplarında yer verdikleri Mehmet Âkif'ten seçmeler bağlamında ele alınacaktır. Hem Kabaklı'nın hem de Karakoç'un eserlerine almaya karar verdikleri metinlerin onların Mehmet Âkif algısının etkisinde olduğu varsayılmıştır. Bu varsayım doğru ise Âkif'ten aldıkları örnek metinler ile Kabaklı'nın da Karakoç'un da Âkif'in kendilerince daha önemli buldukları cephesini öne çıkarmak istedikleri öne sürülebilir.

Kabaklı'nın Seçkisi

Kabaklı kitabına aldığı metinleri türlerine göre tasnif etmiştir. Bu açıdan Kabaklı'nın Karakoç'tan en önemli farkı, Kabaklı'nın kitabına Âkif'in nesirlerinden bolca yer vermesidir. Nesirlerde Âkif'in çocuk terbiyesi, toplumsal duyarsızlık, cemaat ruhu gibi konulardaki görüşlerini ifade ettiği görülmektedir. Bunlar dışında arkadaşlarına yazmış olduğu mektuplar ve bazı vecizelerine de yer verilmiştir. Nesirleri arasında en uzun seçme metin, Âkif'in Türk milletini düşmana karşı harekete geçirmek ve uyandırmak amacıyla 1920 yılında irat ettiği Kastamonu Nasrullah Camii Cuma vaazıdır. 28 sayfalık bu metinde Âkif memleketin içinde bulunduğu zor durumu çeşitli cepheleriyle tahlil etmiş ve milleti düşmanla mücadeleden başka yol kalmadığı konusunda iknaya çalışılmıştır. *Manzum Hikâyeler* alt başlığını verdiği bölümde Mahalle Kahvesi, Köse İmam ve Said Paşa İmamı'ndan alıntılar bulunmaktadır. Bu manzumelerde toplumun en küçük yapı taşı olan aile düzeninin bozulmasına ilişkin duygusal olaylar işlenmektedir. *Manzum Fıkralar* bölümünde "Kalenderin Biri", "Eşekler ve Semer" şiirlerine yer verilmiştir. Bu şiirlerde ise tevekkülün yanlış anlaşılması ve tembellik eleştirilmektedir. *Hutbe Şiirleri* başlıklı bölümde Âsım'dan ve Hakk'ın Sesleri'nden bazı manzumeler bulunmaktadır. Bu manzumelerde köylünün perişan durumu, ümitsizliğin zararları gibi temalara değinilmiştir. Kitabın kapak sayfasında da yer verilen aşağıdaki beyit bu bölümde yer almaktadır:

Sâhipsiz olan memleketin batması haktır,
Sen sâhip olursan bu vatan batmayacaktır.

Bu bölümde Balkan Savaşları'nda Edirne'yi işgal eden düşmanların millete yaptıkları mezalimin tasvir edildiği bir manzumeye de rastlanmaktadır. *Taşlama Şiirleri* bölümündeki ilk manzume 1935 tarihlidir. Bu şiirde memleket özlemi çeken şairlere değinilmiştir. "Hürriyet Taşkınlığı" başlıklı ikinci manzumede ise 1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanı esnasında ahalinin aklını kaybetmişçesine coşkun ve sorumsuz hâlleri hicvedilmektedir. Süleymaniye Kürsüsünde'den alınan bu şiir vaiz Abdurreşid İbrahim'in ağzıyla söylenmektedir. *Lirik Şiirler* bölümündeki manzumeler ise İstiklâl Marşı, Çanakkale Şehitlerine, Bülbül ve Eski Köy Düğünü Tasviri başlıklarıyla verilmiştir. Bu şiirlerde kahramanlık, cesaret, matem ve geçmişe özlem gibi duygular dile getirilmektedir.

Kabaklı, Âkif'in manzumelerinden seçtiği şiirlerin en altında şiirler hakkında kısa bilgi veya yorumların yanı sıra bazı kelimelerin anlamlarını da yazarak şiirlerin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmuştur.

Karakoç'un Seçkisi

Sezai Karakoç'un, seçmelerinde Mehmet Âkif'in sadece şiirlerine yer verildiği görülmektedir. Nitekim Karakoç, bu bölüme "Şiirleri'nden" başlığını uygun görmüştür. Burada Âkif'in on sekiz şiiri kendine yer bulmuştur. İstiklâl Marşı dışında Safahat'ta yer almayan şiirleri Cenk Şarkısı (1912), Sa'dî (1898), Şark'ın Yegâne Dâhîsine (1930'lu yıllar), Resmim İçin (1935) başlıklarını taşımaktadır. Cenk Şarkısı, Balkan Savaşı'na gidecek askerlerimize cesaret vermek amacıyla *Sebilürreşad* dergisinde yayımlanmıştır. 25 yaşlarında yayımladığı "Sa'dî" adlı şiiri ise meşhur Fars şairlerinden, Bostan ve Gülistan yazarı Sa'di-i Şirazî'nin (ö. 1292) medhi hakkındadır. Bu şiirde Âkif, Sa'di'yi "şeyh-i sâhib-fütûh" olarak anmıştır. "Şark'ın Yegâne Dâhîsine" adlı şiiri ise meşhur ud sanatçısı ve bestekâr Şerif Muhittin Targan (1892-1967) için yazılmıştır. Döneminde meşhur olan resim arkası şiir kategorisinde değerlendirilebilecek "Resmim İçin" adlı şiirinde ise me'yusiyetle ölümü arzulayan bir yüreğin sesi duyulmaktadır.

Diriliş şairinin Âkif seçkisindeki ilk tercihi, geçmişe özlem duygusunu terennüm eden 1913 tarihli bir şiirdir. Bu şiir esasen Âl-i İmrân Suresi'nin 110. ayetinin manzum bir tefsiri olarak algılanabilir. Şiir:

Bir zamanlar biz de millet, hem nasıl milletmişiz:
Gelmişiz dünyâya milliyet nedir öğretmişiz!

mısralarıyla başlar. "Pek Hazin Bir Mevlid Gecesi" (1913) adlı şiirde Hz. Peygamber'den milletin düştüğü zor durumdan kurtulmak için istimdat edilir. 1914 tarihli sonraki şiir yine bir manzum tefsir/tercümedir. Bu sefer Âl-i İmrân Suresi'nin 102. ayetidir söz konusu olan. Bu şiirde ise Allah korkusu ve vicdanlı olma odağında maneviyatın önemine değinilmiştir. Bu özelliklerin kaybolduğu ümmetlerin kaybolmaya mahkûm olduğu belirtilmiştir. 1913 tarihli diğer bir şiir ise bir Hadis-i Şerif'in meali üzerindedir. Müslümanların derdiyle dertlenmek gerektiği hakkındadır. Şair Müslümanların derdiyle gereği gibi dertlenmeyen milleti eleştirmekte, ecdadın yoluna uygun olmayan bu yaklaşımın milletin istikbâlini karartabileceği uyarısında bulunur. Âl-i İmrân Suresi 173. ayetin meali üzerine yazılan diğer şiirde (1914) milletin imanı ve Müslümanlığı eleştirilmektedir. "Hakîkî Müslümanlık en büyük bir kahramanlıktır" mısraında belirtildiği gibi şair bu şiiri ile millete cesaret vermeye çalışmaktadır. Berlin Hatıraları'ndan alınan diğer şiir (1915) cesaret ve kahramanlık duygularının zirvede olduğu bir şiirdir: "-Korkma! Cehennem olsa gelen, göğsümüzde söndürürüz". Toplumsal duyarlılığın bir zirvesi olan "Zulmü Alkışlayamam" başlığını verdiği şiirde (1919) büyük bir isyan duygusunun terennüm edildiği görülmektedir:

Zulmü alkışlayamam, zâlimi aslâ sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
(...)
Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum?
Kesilir, belki, fakat çekmeye gelmez boyunum

Bir sonraki şiir ise "Çanakkale Şehitlerine" (1919) adıyla bilinen meşhur şiirdir. Çanakkale zaferinin şairin ruhunda uyandırdığı coşkunluğu bu şiirde görmek mümkündür ve bu yönüyle edebiyatımızda başka bir örneğini bulmak oldukça zordur. Sonraki şiirde (1919) milletin marifet ve fazilete ihtiyacı olduğu belirtilmektedir. Şiirde ümitsizliğe düşmemek gerektiği vurgulanmıştır. "Şark" başlıklı şiirde (1918) ise doğu ile batı birbiriyle kıyaslanır ve doğunun geçmişteki parlaklığının aksine perişan bir durumda olmasından dolayı derin bir acı duyulur. Safahat'ın yedinci kitabı Gölgeler'den alınan ve Âkif'in yakın dostu Süleyman Nazif'e ithaf edilen başka bir şiirde yüksek bir heyecan duygusu terennüm edilmiştir. 1921 yılında Tâceddin Dergâhı'nda kaleme alınan şiirde bıçağın kemiğe dayandığı ve artık milletin ayağa kalkacağına ilişkin inanç vurgularak milletin ehl-i salîbe teslim olmayacağı belirtilmektedir. Bundan sonra Âkif'in meşhur Bülbül (1921) şiiri, ardında da Bir Gece (1928) adlı naatı gelmektedir. Bu şiirden sonra İstiklâl Marşı'na (1921) yer verilmiştir.

Son Söz

Kabaklı ve Karakoç'un Âkif'leri ediplerin kitaplarına aldıkları seçkileri açısından değerlendirildiğinde bazı benzerlikler ve farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Her iki edip de Âkif'in *kahramanlık, cesaret ve ümitvar olma* temalarına vurgu yapmıştır. Nitekim her iki edibin de seçkilerine İstiklâl Marşı, Çanakkale Şehitlerine ve Bülbül şiirlerini aldıkları görülmektedir. Âkif'in dostlarıyla olan münasebetlerine her iki yazar da yer vermiştir. Kabaklı, seçkisinde bazı arkadaşlarına yazdığı mektuplara yer vermişken Karakoç da benzer bir şekilde dostlarına yazdığı veya ithaf ettiği bazı manzumeleri tercih etmiştir. *Toplumsal eleştiri, matem, toplumsal duyarlılığın artırılması* gibi temalar da her iki edipte ortaktır.

Kabaklı'nın seçtiği metinlerde daha çok çocuk terbiyesi, toplumsal duyarsızlığın ve cemaat ruhu oluşturamamanın eleştirisi, çalışkan ve ümitvar olmanın gerekliliği, kahramanlık, cesaret, matem ve geçmişe özlem gibi duyguların dile getirildiği ifade edilebilir. Karakoç'un seçimlerinde ise ayet ve hadis meal/tefsirlerini konu alan manzumeler dikkati çekmektedir. Karakoç'un seçkilerinde yer alan toplumsal eleştirilerde milletin iman ve dini yaşayış bakımından zafiyetler içerisinde oluşu ön plandadır. Bu durum ecdadımız karşısında utanılacak bir durumdur. Karakoç'un seçkilerindeki manzumeler-

de kahramanlık, cesaret ve ümitsizliğe düşmemek için de yine dayanak noktası olarak ecdat ve Müslümanlıktır. Nitekim Karakoç'un seçkilerinden ikisinde Hz. Peygamber terennüm edilmektedir. Bu da onun dinî referanslara daha ziyade yer verdiğini gösterir.

Her iki edibin yaklaşımınlarındaki farklılığı bir cümlede özetlemek gerekirse *Kabaklı'nın vatan sevgisini ve düşmana karşı mücadeleyi*, Karakoç'un ise *maziyi/ecdadı* ve *İslâmiyet'i* odak noktasına aldıkları söylenebilir. Bu durum, Kabaklı ve Karakoç'un kendi iç dünyalarının iz düşümününü de gösterir.

Kaynakça

Arıcı, Ali Fuat (2024). Sezai Karakoç'un Mehmet Âkif Portresi. *Cümle Dergisi*, Nisan 2024.

Gökçek, Fazıl (2023). Sezai Karakoç'un Şairleri. *Mütefekkir Şair Sezai Karakoç Kitabı* içinde. (haz. Asım Öz, Aykut Ertuğrul). s.707-720. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları.

Kabaklı, Ahmet (1970). *Mehmet Âkif*. İstanbul: Toker Yayınları.

Karakoç, Sezai (2019). *Mehmed Âkif*. (23. Baskı). (ilk baskısı 1968). İstanbul: Diriliş Yayınları.